

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

Hvilken race skal du vælge til kødkvægskrydsning?

Der er forskellige kødkvægsracer, som kan bruges til inseminering i malkekvægsbesætninger. Kødkvæg giver generelt bedre slagteegenskaber, men hvilke andre fordele og ulemper har de enkelte racer?

- Lise Toft Jensen, Mette Sandholm, Kevin Byskov og Anders Fogh

Videncentret for Landbrug, Kvæg har spurgt 200 landmænd, om deres erfaringer med kødkvægskrydsningerne, og hvad der er fordele og ulemper ved de forskellige racer.

Hvorfor krydse med kødkvæg?

Hovedårsagen til at mælkeproducenterne i undersøgelsen begyndte at krydse deres malkekøer med kødkvæg var at optimere produktionsøkonomien i besætningen. De forventer at opnå

denne gevinst gennem højere ydelse, bedre produktion og større avlsfremgang.

Hvad har betydning for racevalg?

Mælkeproducenterne i spørgeundersøgelsen bruger primært Dansk Blåkvæg, Limousine og Simmental til krydsning med malkekvæg. Udover disse bliver Charolais, Blonde d'Aquitaine og Angus brugt i nogen grad. Alle kødkvægsracerne giver et løft i forhold til kødproduktionsegenskaberne, men der er selvfølgelig forskel mellem racerne. Når mælkeproducenterne

vælger mellem racerne, er det også den økonomiske gevinst, der er udslagsgivende. Især er det gode kødproduktionsegenskaber og lette kælvninger, der afgør valget. Men også andre faktorer påvirker racevalget. I denne artikel vil vi kun fokusere på håndterings- og reproduktionsegenskaber.

Drickelyst og temperament

Som det ses i tabel 1, er der forskelle mellem kødkvægsracerne. Tabel 1 viser, hvor positivt eller negativt mælkeproducenten opfatter racen i forhold til malkeracekalve.

Tabel 1. Procentvis fordeling af kvægbrugernes besvarelser omkring krydsningskalvenes drickelyst og temperament i forhold til renrace malkekvalve

Kødkvægsracer	Temperament			Drickelyst hos kalve		
	Ringere	Samme	Bedre	Ringere	Samme	Bedre
I forhold til malkeracekalve						
Dansk Blåkvæg	5	40	55	10	50	40
Limousine	50	40	10	50	35	15
Simmental	5	55	40	15	50	35
Charolais	10	50	40	25	40	35
Blonde d'Aquitaine	30	50	20	30	45	25
Angus	20	65	15	10	65	25

Det er bøvet og tidskrævende med kalve, som ikke vil drikke eller er temperamentsfulde. I forhold til både drukkelyst og temperament har kvægbrugere generelt vurderet Limousine til at have det laveste niveau blandt kødkvægsracerne – se tabel 1. De vurderer også Blonde D'Aquitaine-kalvene som temperamentsfulde og med manglende drukkelyst. Angus klarer sig godt for drukkelyst, mens de vurderes negativt for temperament. Simmental og Charolais bliver opfattet positive for både drukkelyst og temperament, mens racen med det højeste niveau for både drukkelyst og temperament er Dansk Blåkvæg.

Drægtighedsprocenten og drægtighedslængde

Ud fra registreringer fra Kvægdata-basen er der i tabel 2 set på drægtighedsprocent og drægtighedslængde, når malkekøen insemineres med forskellige kødkvægsracer.

Tabel 2 viser, at drægtighedslængden er mellem 0-7 dage længere, når der insemineres med kødkvæg i forhold til ren Holstein. For Jersey varierer drægtighedslængden fra 2 dage kortere til 8 dage længere, når der insemineres med kødkvæg. Kalve efter Blonde D'Aquitaine og Limousine har den længste drægtighedslængde. Den

Tabel 2. Niveau af drægtighedsprocent og drægtighedslængde for kalve efter en malkeko og en kødkvægstyr

Kødkvægsracer	Drægtighedsprocent ¹		Drægtighedslængde ²	
	DH	Jersey	DH	Jersey
Malkerace	36	46	280	283
Dansk Blåkvæg	37 ^{NS}	49*	281	281
Limousine	34 ^{NS}	46 ^{NS}	287	288
Simmental	42 ^{***}		285	285
Charolais			285	285
Blonde D'Aquitaine			287	-
Angus			280	282

¹ Kun racer med minimum 400 1. insemineringer på køer.

^{NS} Drægtighedslængden ikke er statistisk forskellig fra drægtighedslængden hos den renracede malkeko.

* Drægtighedslængden er statistisk forskellig fra drægtighedslængden hos den renracede malkeko

² Drægtighedslængde ved 2. og senere kælvninger.

korteste drægtighedslængde findes hos kalve efter Blåkvæg eller Angus.

En længere drægtighedslængde er en ekstra omkostning for kvægbrugeren, da køen har flere tom dage. Rent styringsmæssigt er der taget hånd om den længere drægtighedslængde, når der insemineres med kødkvæg i styringslisten med forventede kælvninger i den nye Dyreregistrering. Det betyder, at køen ikke får en længere goldperiode end det ønskede og samtidig kan kælvningsobservation times bedre.

Tendensen er, at drægtighedsprocenten er lidt højere, når der insemineres med kødkvæg i forhold til inseminering med malkeko. For de fleste kombinationer er forskellen dog så lille og antallet af observationer så lave, at det ikke er muligt at påvise en statistisk sikker forskel. Endvidere bør man også erindre, at enkelte tyre er anvendt i meget stort omfang. Analysen kan altså i nogen grad også afspejle en effekt af en enkelt tyr og derfor ikke nødvendigvis være et helt retvisende billede af en raceeffekt

Færre leverbylder via avl

Frekvensen af leverbylder hos tyrekalve efter Holstein-insemineringstyre er forskellig. Det indikerer, at der kan avles efter bedre resistens mod leverbylder

• Lise Toft Jensen, Kevin Byskov og Anders Fogh

Mange faktorer kan påvirke forekomsten af leverbylder. Kalvene skal have nok strukturfoder og ikke for meget let omsættelige cellelægg. Frekvensen stiger, hvis kalven bliver udsat for stress, såsom flytning, sammenblanding med fremmede kalve, høj belægning og bratte foderskift. Men udover fodrings- og pasningsmæssige faktorer viser en ny opgørelse fra Videncentret

for Landbrug, Kvæg, at der er forskel på den avlsmæssige resistens mod leverbylder hos slagtekalve. Opgørelsen er lavet over andelen af slagtekalve med leverbylder baseret på data fra Kvægdata-basen. Kalvene i opgørelsen er født i 2012 eller senere.

I tabel 1 ses, for udvalgte tyre, hvor mange procent af tyrekalve, der har leverbylder. For VH Manson er der kun 8 pct. af de slagtede tyrekalve, som i år 2013 og 2014 har haft leverbylder, mens det for D Grove er henholdsvis 17 og 12 pct. af de slagtede tyre, der havde leverbylder. Antallet af slagtede dyr varierer mellem 200 - 4.000 hos tyrene i opgørelsen. Forskellen mellem den bedste og dårligste tyr er på 8 procentpoint.

Tabel 1. Procent leverbylder hos slagtede tyrekalve

Tyr	År 2012	År 2013	År 2014	Kalve i alt	Total
D Sol	8 %	7 %	9 %	3.820	7 %
VH Manson		8 %	8 %	1.243	8 %
VH Mandel		12 %	9 %	1.576	10 %
D Onside		10 %	12 %	1.243	12 %
D Estrup	12 %	14 %		1.680	14 %
D Grove		17 %	12 %	497	15 %

Kalvene i opgørelsen er tyrekalve af racen Holstein, født 2012 og senere, alder ved slagting 274-304 dage, far er kendt stambogført tyr, far har mindst 200 slagtede kalve pr. kalenderår, som opfylder ovenstående

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

Fodring kan forebygge leverbylder

I en undersøgelse fra år 2007 blev der lavet forsøg med slagtekalve fra en slagtekalvsproducent, som leverede 1.100 kalve hvert år til Dansk kalv. Det blev undersøgt, om fodring med 35 pct. majsensilage kunne sænke tilfælde af leverbylder. Undersøgelsen viste, at majsensilage har en gunstig effekt. Der var således 3,6 pct. tilfælde af leverbylder på det hold, der blev fodret med meget majs, og 11,2 pct. tilfælde på kontrolholdet. Denne gunstige effekt viste sig både hos kalve under og over 10 måneder. Kalvene på kontrolholdet fik stivelsesrigt foder.